

Oredništvo in uprava:
Ljubljana,
Šelenburgova ulica št. 6/II.

DELAVEC

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokrajinski odbor GDSJ.)

Izhaja vsak četrtek.

Stane posamezna številka 1 Din,
mesečno Din 3.—, celoletno
35 Din. — Za člane izvešč
po 60 para.

Oglasi po dogovoru.

Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani, ter opremljeni
s štamp. dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.
Reklamacije so poštne
proste.

Predrzen napad.

V članku »Socialna reakcija na pohodu« poročamo o predrznom naklepu zoper našo, po mednarodnih dogovorih podprto socialno zakonodajo. Kapitalizmu so mednarodni dogovori in državni zakoni — krpa papirja.

Zdi pa se, da ga podpira pri tem naziranju tudi naša vlada, ki sabotira našo že itak nezadostno socialno zakonodajo s tem, da noče izdati zakonom odgovarjajočih izvršilnih naredb. Zdi se tudi, da imajo tudi vse naše politične stranke slabe pojme o svetosti zakonov, ako branijo ti zakoni pravice delavskega ljudstva, pa razlagajo bajke o svetosti zakonov.

Delavstvo si je v petdesetletnem boju vsaj nekaj priborilo. Naša socialna zakonodaja je sad desetletne požrtvovalne borbe. Sedaj pa nam jo hočejo vzeti. Kruto se varajo oni, ki mislijo, da ne bo našel tisoče in desetisoče na braniku, kdor bo skušal zavrteti kolo zgodovine nazaj.

Kar vas je med nami moč, zavedite se resnosti sovražnih naklepov.

Vsi krajevni odbori naših strokovnih združenj naj se posvetujejo o protikrepkih proti nakani kapitalistov.

Socialna reakcija na pohodu,

Kako sistematično zasleduje kapitalizem v naši državi naše delavsko gibanje in njegovo odporno silo, je razvidno v zadnjem času iz raznih anket, na katerih kujejo neštivilno načrtov, kako bi delavstvo oropali vseh njegovih gospodarskih in socialnih pridobitev. — Tako so na svoji zadnji glavni skupščinski seji »Zveze industrijev« izdelali petero »resolucij« katere so že poslali na kraljevo vlado v Beograd, da jih »brezpogojno vpoštevajo in izvede.«

Iz teh resolucij, ki jih spodaj navajamo, se jasno zrcali vsa kapitalistična predrznost, ki stremi za popolnim zasužnjenjem delavskega razreda. Na drugi strani pa so te resolucije jasen dokaz, kam privede delavstvo brezbriznost in nezavednost ter nepravilno razumevanje razrednega boja.

Na skupščini »Zveze industrijev« so bile sprejete med drugim sledeče resolucije:

1. Opozarjamo kraljevo vlado, da novi zakoni socialno-političnega značaja, tako Zakon o zaščiti delavcev, ki so bili koncipirani v ministrstvu za socialno politiko, vsebujejo vsebino najradikalnejših vzorcev, predlaganih v izrazito industrijskih državah, in to enostransko brez zaslišanja gospodarskih korporacij in celo brez sporazuma s pristojnimi ministrskimi resorti, to je ministrstvom trgovine in industrije in ministrstvom za rudo in šume, ne odgovarjajo našim socialnim in ekonomskim prilikam, ter težko obremenjujejo naše celokupno narodno gospodarstvo. Zahtevamo, da se brez odloka pristopi k reviziji teh zakonov, in to sporazumno z ministrstvom trgovine in industrije ter ob sodelovanju gospodarskih korporacij.

2. Zahtevamo zlasti izpremembo določil Zakona o zaščiti delavcev o delovnem času v industrijskih podjetjih.

3. Zahtevamo, da se določi 8 urni delovni čas le za one industrijske obrate, kjer to zahteva značaj obrata z ozirom na težke delovne pogoje, dočim naj velja za ostale obrate 9-urni delovni čas, izvzemši sezonskih podjetij, v kojih je delovni čas že po sedanjemu zakonu in po značaju posla

Sklicite članska zborovanja, povejte slehernemu našem članu, kaj se pripravljajo, izrazite svoj protest v resolucijah, ki jih bo poslala vaša predstavništva Strokovna komisija za Slovenijo na pristojna mesta. Merodajni faktorji ki bodo dobili resolucije zveze industrijev, naj slišijo tudi Vaš ogorčen protest.

Vlada naj ve, da ubija v širokih masah vsako vero v svetost zakonov, — ki je bajte temelj držav, — ako na zahtevo pešice povojnih bogatašev, ki so nagražili in povečali svoje kapitale iz ljudske bede, — socialne zakone tudi sama sabotira.

Vse politične stranke naj vedo, da si bo delavstvo dobro zapomnilo vse tiste stranke, ki bi hotele biti sokrivke zločinov, ki se tu pripravljajo.

Ne mislite, da z delavnim ljudstvom ni treba več računati. Le začasno smo razbiti in oslabljeni, pride pa čas, ko bomo večji.

Tisoč src, ki se družijo danes v ogorčenem protestu proti nameravani krivici, jamči, da bo za bodočnost slabo gradil in računal, kdor bi se upal iti preko njih odpora na dnevni red.

neomejen. Zahtevamo, da se dopusti primerno podaljšanje delovnega časa v sporazumu z delavstvom, pri čemur mora biti merodajna navadna večina delavstva dotičnega obrata. Odločno protestiramo proti sedanji omejitvi dela.

8. Resno in nujno opozarjamo ministrstvo socialne politike, da so bremena, katera nosi industrija iz naslova socialnega zavarovanja, dejansko neznosna ter zahtevamo, da se ta bremena oblažijo. Zahtevamo primerno znižanje prispevne tarife za bolniško in nezgodno zavarovanje. Tako znižanje naj se omogoči z zmanjšanjem upravnih stroškov zavarovalnih zavodov ter z uzakonjenjem določil, ki znižajo previsoke porodniške dajatve, ter ukinejo kvarna določila § 1154 b avstrijske o. d. z. Zahtevamo tako, da se zlasti prispevek zavarovanja zniža s 1. januarjem za 4 odstotke.

4. Zahtevamo, da se preuredi pokojninsko zavarovanje nameščencev, da se k temu zavarovanju pridruži bolniško in nezgodno zavarovanje nameščencev, ki se naj izločijo iz splošnega zavarovanja delavcev. Zahtevamo, da se zavarovanje nameščencev obvaruje pred rizikom labilne valute, in da se v tak namen kombinira sistem kapitalnega kritja z naknadnim sistemom.

5. Zahtevamo, da se iz Delavske zbornice izločijo nameščenci in duševni delavci sploh, in da se za te ustvari posebno avtonomno vodstvo.

Tukaj toraj vidiš delavstvo pobožne želje tvojih izkoriščevalcev! Oni ti hočejo naprtiti daljši delovni čas, ti hočejo odvzeti že itak nezadostno socialno zavarovanje, hočejo te oropati popolnoma tvojih že itak pomanjkljivih delavskih inštitucij, ločiti hočejo ročno delavstvo od duševnega delavstva po vzoru italijanskega fašizma itd. A ti delavstvo, ako nočeš podleči, dvigni svoj protest na vsej črti pred vsem s tem, da si nemudoma spopolniš svoje razredne bojne organizacije s socialistično podlago in si s tem ustvariš silo, ki bo v stanju, zahtevati in izvajati od tvojih izkoriščevalcev svobodo, kruh in pačilo za tvoje delo.

Rudarsko zavarovanje.

(Dalje.)

Ker zakon povsem nejasno, nezadostno uzakonja — vsaj se zakon ne drži — pravice delavcev, nameščencev, zato je neizogibna posledica: rudarsko zavarovanje bo tako, da bo sicer po volji podjetniku, ne pa delavcem. Kajti, zakon pravi le, da morajo nuditi te bratovske skladnice za slučaj bolezni in smrti minimalno ono zavarovanje, ki je zajamčeno ostalemu delavstvu po zakonu o zavarovanju delavcev z dne 14. maja 1922. To se pravi: nezgodno, starostno zavarovanje bo po svoji »uvidevnosti« uredil minister za šume in rudo, bolniško zavarovanje pa mora nuditi vsaj minimalne dajatve zakona o zavarovanju delavcev! Zakon pozna dve meji: najnižjo in najvišjo. Bolezenska podpora mora trajati najmanj 26 tednov, lahko pa traja tudi leto dni, če to sklene načelstvo osrednjega urada.

Po besedilu osnutka rudarskega zakona pa bi imel rudar pravico le do najnižjih dajatev iz bolniškega zavarovanja. Sedaj pa vprašamo: Kje so obljube, ki so jih dajali tudi zastopniki državnih oblastev? Boste videli, boljše bo, če ostanete sami in se ne združite z ostalim delavstvom.

Kakor je nesprejemljiva ureditev bolniškega zavarovanja, prav tako je nezadostna tudi ureditev nezgodnega zavarovanja.

Namen zavarovanj zoper nezgode mora biti, da se povrne ona škoda, ki je nastala zbog telesne poškodbe ali smrti, povzročene z nezgodo. Osutek pa odmerja rento po letih službe, ne pa po nastali škodi, ko določa: onemu, ki je postal nesposoben za delo vsled nezgode, se pri odmeri rente pristoje k službenim letom še 10 let. To seveda le takrat, če bo ponesrečeni za delo po-

polnoma nesposoben. Kaj pa bo ob zmanjšani delazmožnosti, o tem ne govori zakon ničesar.

Rudarsko delavstvo se je vedno borilo, da se karenčna doba skrajša in omeji. Izkušnje, žalostne in pretresljive so pokazale, da je rudar, zaposlen v vodenih itd. rovih onemogel že drugo, tretje leto. Zakonski osutek pa podaljšuje karenčno dobo na 10 let, določajoč, da je najmanjše število let 10, da dobi rudar pravico do penzije.

V prihodnjem članku bomo podrobneje obrazložili glavne določbe novega rudarskega zakona. Za danes pa naj ponovno formuliramo načelne zahteve rudarskega delavstva:

1. Rudarsko delavstvo smatra, da bodo njegovi interesi najboljše varovani, če se priključijo splošnemu zavarovanju.

2. Bolniško, nezgodno in starostno zavarovanje mora nuditi rudarju najmanj one ugodnosti, ki jih nudi osrednji urad za zavarovanje delavcev.

3. Uprava bratovskih skladnic mora biti izključno v rokah rudarskega delavstva in delavstvo odklanja paritetno zastopstvo.

4. Osutek rudarskega zakona, v kolikor določa o socialnem zavarovanju rudarjev naj se razveljavi, pa poveri strokovnjake, da izdelajo v sporazumu z rudarskim delavstvom nov, zahtevam odgovarjajoč osutek.

Delavstvo pa se mora zavedati, da bo te svoje zahteve izvajalo le z največjim naporom in da se tudi generalne stavke ne bo smelo izogniti.

Anketa, ki se bo vršila glede rudarskega zavarovanja v nedeljo v Brodu, bo uspela le, če bo rudarsko delavstvo enodušno stopilo v boj za svoje pravice!

S V. Mednarodne konference Dela.

Kaj so mednarodne konference dela?

V vse mirovne pogodbe, ki urejujejo mednarodne razmere po svetovni vojni je sprejeto tudi poglavje o mednarodni zaščiti dela.

V smislu tega poglavja so stopile vse države, ki so članice Zveze narodov v mednarodno zajednico, ki se zavezuje uravnati delavne razmere v svojem področju v smislu medsebojnih dogovorov.

Organi te zajednice so:

Mednarodne konference zastopnikov včlanjenih držav in Mednarodni urad dela.

Konference se vršijo po potrebi, najmanj pa enkrat na leto. Na te konference pošlje vsaka včlanjena država po štiri zastopnike. Izmed teh imenuje dva zastopnika vlada, po enega pa organizaciji podjetnikov in delavcev.

Te konference volijo vsaka tri leta svet mednarodnega urada dela. V ta upravni svet je voliti 12 zastopnikov včlanjenih držav, po šest zastopnikov delodajalcev in šest zastopnikov delojemalcev.

Upravni svet imenuje ravnatelja Mednarodnega urada dela.

Mednarodne konference dela imajo pravico sklepati o tem, kateri mednarodni ukrepi so v zaščito dela potrebni. Ti ukrepi imajo lahko obliko predlogov, s katerimi svetuje konference včlanjenim državam, naj uredijo delavne razmere v njihovem področju v predla-

ganem smislu potom svojih zakonov, ali pa obliko mednarodnih dogovorov, ki jih morajo posamezne države le potrditi (ratificirati) ali ne morejo jih pa spreminjati.

Vsaka včlanjena država se zavezuje uzakoniti predloge in dogovore mednarodnih konferenc dela najpozneje 18 mesecev potem, ko so bile sprejete.

Kaj so Washingtonske konvencije?

Prva Mednarodna konferenca dela se je vršila leta 1919. v Washingtonu. Ta konferenca je sprejela 6 predlogov in 6 dogovorov (konvencij).

Konvencije urejujejo:

Izvedbo osemurnega delavnika, sredstva proti brezposelnosti in posledicam, zaščito ženskih delavk zlasti ob porodu, pri nočnem delu in zdravju škodljivih delih, zaposlitev otrok, prepoved nočnega dela obrtnih delavk in prepovedi uporabe belega fosforja za izdelovanje vžigalic.

Ravnokar se vrši peta mednarodna konferenca dela.

Najzanimivejši del te konference je bil pregled čez dosedaj dovršeno delo. Iz tega pregleda razvidimo, da naša država tudi na tem polju ne sledi običnemu razvoju.

Koliko držav je Washingtonske konvencije potrdilo?

Iz izvestja ravnateljstva Mednarodnega urada dela sledi, da je prijavilo pritrditve Washingtonskih konvencij dosedaj 86 držav.

Daljših 23 držav je te konvencije tudi potrdilo, a potrditve mednarodnemu uradu še ni prijavilo. Skupaj je odobrilo konvencije torej 109 držav.

V 127 nadaljnjih državah pa so predložene konvencije zakonodajnim skupščinam v odobritev.

Ali je Jugoslavija med njimi?

Jugoslavije ni med državami, ki bi potrdile konvencije v celoti.

V 109tih državah sveta se toraj obveznosti, ki so jih prevzele države v mirovnih pogodbah izpolnjujejo, v Jugoslaviji se ne izpolnjujejo.

Kako pa poročila o tem naša država mednarodnemu uradu?

Naša država je sporočila mednarodnemu uradu dela, da so v Jugoslaviji najvažnejše izmed Washingtonskih konvencij že izvedene, čeprav se te konvencije v celoti še niso potrdile. Tako zakon o osemurnem delavnem času, o pobijanju brezposelnosti, o zaščiti žen o porodu, o zabranitvi ženskega dela po noči, o zabranitvi zaposlitve mladoletnih, o zabranitvi nočnega dela otrok.

Delavski zastopnik na mednarodni konferenci s. Vladimir Pfeiffer je pa pojasnil, da niti to poročilo naše vlade ne odgovarja resnici.

Najprej je ugotovil, da se konvencije pri nas res niso potrdile in da se tudi parlamentu niso predložile. Pri nas je sprejel parlament le zakon o zaščiti delavcev, ki regulira po svoje vprašanje osemurnega delavnika, vprašanje nedeljskega počitka, vprašanje zaščite žen in otrok, nočnega dela, delavskih posredovalnic, volitev in delovanje delavskih zaupnikov, svobode strokovnega organiziranja itd. — niti ta zakon se dejansko ne izvaja. Kot primer je naš delavski delegat navedel, da vlada volitev delavskih zaupnikov ne priznava, »dokler se ne izdela pravilnik«, — na kojega čaka delavstvo zaman že 1 in pol leta. Tudi določbe o nedeljskem počitku, osemurnemu delavnemu času, zabranitvi nočnega dela se dejansko ne izvršujejo, — ker ni pravilnika, ki ga vlada zopet nima časa izdelati. Tako veljajo vključ zakon o zaščiti delavcev pri nas dejansko stari avstrijski in madžarski ter predvojni srbski zakoni naprej. Jugoslavija je dežela, kjer ostajajo socialni zakoni — le na papirju. Klasičen primer za protidelavski in protisocialni duh naše vlade je dejstvo, da se pripravlja naša vlada na to, da ukine ministerstvo socialne politike in preda njegove agende — ministertvu policije, — seve iz razlogov varčevanja, ki ga pa pri drugih panogah uprave ni opaziti. — Omenil je tudi, da je svoboda strokovnega organiziranja v naših državnih podjetjih enaka ničli. Z ozirom na vse to je predlagal, da se sprejme sledeča resolucija:

Pretrajajoč poročilo ravnateljstva Mednarodnega urada dela se ugotavlja na podlagi pojasnil delavskega predstavnika kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev:

1. Da se kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev ne nahaja med onimi 109 evropskimi in izvenevropskimi državami, ki so ratificirale v smislu mirovni

pogodb konvencije, ki so bile osvojene na raznih prejšnjih konferencah dela, oziroma, ki so predložile v ratifikacijo svojim zakonodajnim skupščinam.

2. Da pa sledi iz poročila direktorja Mednarodnega urada dela, da so na podlagi posebnega zakona v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev določbe washingtonskih (od l. 1919) konvencij provedene.

3. Da izhaja na drugi strani iz pojasnila delavskega predstavnika kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, da tak zakon res obstoja, da pa se ne izvaja in da je vsled tega na poročilih vlade sloneča ugotovitev, da se v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev washington. konvencije izvajajo, netočna.

4. Iz tega razloga se pooblašča Upravni odbor Mednarodnega urada dela, da podvzame vse korake, ki so predvideni v mirovnih pogodbah, da bi se ustvarila tako na eni strani jasna situacija in da bi se dvignila na drugi strani veljava teh konvencij.

5. O svojih opažanjih v tem pogledu ima poročati Upravni svet mednarodnega urada dela naslednji mednarodni konferenci dela.

Kaj je odgovoril nato vladni zastopnik kraljevine SHS?

Vladni zastopnik kraljevine SHS je na to odgovoril:

Da je vlada washingtonske konvencije v predpisanem roku sicer narodni skupščini predložila, da jih pa ta ni utegnila odobriti, ker ima preveč zakonodajnega dela.

Nadalje je trdil, da se pri nas zakon o zaščiti delavcev, — najgroznejše izvaja. Pospel se je celo do trditve, da nudi naš zakon o zaščiti delavcev več, nego washingtonske konvencije.

S tem je seveda uveril celo konferenco o istinitosti svojih ostalih izjav. Tako se je završila razprava o tem predmetu. Drugi dan pa je omenil ravnatelj Mednarodnega urada, ozirajoč se med drugim gotovo tudi na ta predlog, naslednje:

Mednarodni urad je samo toplomer, ki kaže socialni čut posameznih držav. On ne more kazati tam toplote, kjer je ni. On ima toliko moči, kolikor mu je dajo njegovi člani — posamezne države.

A one mu bodo dale toliko moči, v kolikor jih bodo delojemalske organizacije posameznih držav na to pritiskale. Te organizacije naj pritisnejo na svoje vlade, da izpolnijo svoje mednarodne obveze. S tem bo vzrasel tudi ugled Mednarodnega urada dela. Delojemalske organizacije Jugoslavije se bodo po tem navodilu ravnale. In če se bo njih glas dalje omalovaževal, bodo vsaj za to skrbele, da bo kazal mednarodni termometer — vključ vsem olepševalnim poskusom — resnico.

Velik film sezije 1923-24.

„Ne želi svojega bližnjega žene“.

Od 8.-11. nov. I. del „12.-14. „ II. „

KINO MATICA

Podlistek.

Navodila delav. zaupnikom.

(Po Robert Dannebergovi knjigi »Der Vertrauensmann« sestavil Dr. C. J.)

(Dalje.)

Blagajnik ima tudi voditi zbiranje prispevkov za posebne namene, kakor n. pr. za tiskovni sklad, volivni sklad, sklad za kakega pregnanega ali bolnega člana itd. Tako nabiranje pa se mora vršiti samo ob primernih prilikah in ne na vsiljiv način, ker bi sicer blagajnik izgledal kot siten eksekutor in bi spravljal člane v nejevoljo. Vobče mora tudi gledati na to, da se tudi pri zbiranju denarja varuje dostojnost delavske organizacije. Nikakor ne bi bilo pravilno, ako bi n. pr. prirejala delavska organizacija veselice ali zabave brez vsakega vzgojnega namena, temveč z edinim namenom, da bi se napravilo kar največ čistega dobička. Na takih veselicah, kakor so jih nasprotno

stranke svojčas prirejale ali jih še prirejajo pod kakim dobrotvornim ali rodoljubnim geslom, se stokrat več porabi za popivanje in za druge nepotrebne ali škodljivosti, kakor pa se nabere za dober namen.

Blagajnik mora tudi vsak mesec napraviti pismen obračun in ga poslati nadrejeni organizaciji zajedno s prispevkom, ki ji pripada po statutu.

Ako je organizacija večja in ima kaj svojega denarnega premoženja, naj blagajnik večjih vsot ne hrani doma, temveč naj ga plodonosno nalaga v delavskih zavodih, ki sprejemajo hranilne vloge, n. pr. pri produktivni zadrugi ali pri svojem Konsumnem društvu.

Na vsakoletnem občnem zboru ima blagajnik podati blagajniško poročilo o blagajniškem poslovanju v preteklem letu. Iz tega poročila naj bodo razvidni vsi dohodki in izdatki tekom leta, in koliko znaša premoženje organizacije. Tudi je povedati, koliko prispevkov se je odposlalo osrednji zvezi in kako se je porabil ostali denar.

Za rudarje.

(Po »Radničkih Novinah«.)

V nedeljo, dne 4. novembra se bo vršila v Brodu n. S. anketa vseh delavskih zbornic, na kateri bodo zavzele Delavske zbornice skupno stališče proti načrtu »Rudarskega zakona« in projektu pravil za »Bratovske skladnice v rudnikih«.

Tej anketi bodo prisostvovali delegati rudarskih delavcev iz cele države, ki so organizirani v organizacijah Glavnega radniškega saveza; ti bodo dajali svoja strokovna mnenja in zastopali zahteve rudarskih delavcev. Z ozirom na to, da sta obadva projekta v direktnem nasprotju z zakonom o zaščiti delavcev in z zakonom o zavarovanju delavcev, ker negira Rudarski zakon Surni delavnik, uvaja v rudnike delo 12letnih otrok in žensko delo, ukinja inspekcijo dela, dovoljuje kazni delavcev do polovice njih mesečnega zasluka itd. in ker gre projekt Bratovske skladnice za tem da: prvič, izvzame rudarje od splošne zavarovalne dolžnosti, drugič prepušča skrb za pomoč ob slučajih bolezni, smrti in nezgod milosti podjetnikov, so sklenile Delavske zbornice pozvati na to anketo tudi delegate vseh parlamentarnih klubov Narodne skupščine, kakor tudi predstavnike mi-

nistrstva šum in rud in socialne politike. Tako se bo dala delegacijam parlamentarnih skupin in zastopnikom vlade prilika, da čujejo iz ust rudarskih delavcev, toraj onih, za koje se zakoni pripravljajo, kaj oni o njih mislijo in kaj rudarski delavci zahtevajo.

Ker bomo o samih načrtih še pisali po anketi, bomo zapisali za sedaj samo to, da bo 4. november važen dan za rudarske delavce cele naše države. — Vsled tega se obračamo, pozdravljajoč iniciativo Delavskih zbornic glede sklicanja ankete na rudarje s pozivom: vzdignite se, okrepite svoje strokovne organizacije, združite se v organizacijah Glavnega Radniškega Saveza tako, kakor so se naši delodajalci združili v Zvezi industrijcev. Kajti, koncem konve bo odvisno od organizirane sile in razredne zavednosti rudarskih delavcev, združenih z vsemi ostalimi delavci v Glavnem Radniškem Savezu kakšen bo definitiven tekst Rudarskega zakona.

Opomba uredništva: Na tej akciji Delavskih zbornic, bodo videli tudi naši čitatelji, da ni res, da bi zveze med delavstvom cele države ne bilo nujno treba. Tako se organizira resna obramba proti navalu reakcije.

Osnutek štatuta GRSJ.

Čl. 20.

Seje oblastnih odborov se vrše: redne vsake tri mesece, a izvenredne sklicuje predsednik po potrebi.

Čl. 21.

Nameščenice za oblastne in okrožne sekretarijate nastavlja in plačuje oblastni odbor, potem ko je dobil tozadevni pristavek Centralne uprave ali Izvrševalnega odbora G. R. S. J.

Čl. 22.

Bližnje odredbe o pravu in dolžnostih oblastnih odborov, o sklicevanju in delu pokrajinskih strokovnih konferenc, kakor o dolžnostih pokrajinskih in okrožnih sekretarijatov bo predpisal kongres s posebnim pravilnikom.

Čl. 23.

Za vzdrževanje zvez med vsemi lokalnimi organizacijami in vršenje poslov občega značaja se bodo osnovali v vsakem kraju, kjer obstojajo 3 ali več sindikalnih organizacij, central ali podružnic Krajevni medstrokovni odbori. Oni vzdržujejo v prvem redu zveze s pokrajinskimi odbori, sprejemajo od njih inštrukcije za delo, ali stopijo v kontakt tudi s Centralno upravo in Izvrševalnim odborom G. R. S. J. in izvršujejo njihove sklepe.

V. Financiranje organov centralne instance.

Čl. 24.

Za kritje stroškov ima vsak organ svoje dohodke, ki se dobivajo s kvoto od saveznih organizacij in njihovih članov. Kvota za Centralno upravo in Izvrševalni odbor plačujejo strokovne centrale iz svojih blagajin, a višino določa kongres G. R. S. J. — Kvota za oblastne odbore določa oblastna konferenca. Ta kvota se plačuje samo od

članov dotične oblasti poleg rednih članskih prispevkov. Kvota za potrebe krajevnih medstrokovnih odborov določajo skupne skupščine vseh sindikalnih članov in vseh organizacij dotičnega mesta, a plačujejo se, kakor za oblastne odbore.

Čl. 25.

Za kontroliranje dohodkov in izdatkov in za pravilno financiranje, se volijo pri vseh organih finančni kontrolorji, obstoječi iz 3 članov. Oni imajo pravico pregledati vsak čas blagajno dotičnega organa. Ako bi finančna kontrola našla kako nepravilnost pri blagajniškem poslovanju, je dolžna odvzeti blagajno blagajniku takoj in sklicati sejo dotičnega organa, mu poročati in predati blagajno. Toda ako so napravljene izdatki po nalogu dotičnega organa, a bi se finančna kontrola s tem ne strinjala, mora staviti vse svoje pripombe in poročati o tem kongresu, odnosno oblastni skupščini, a pri krajevnih medstrokovnih odborih lokalni skupščini članov.

Čl. 28.

Vsak organ G. R. S. J. mora redno vsakega koledarskega leta izdelovati in preko javnosti objavljati svoje letne računke zaključke najdalje do 31. marca naslednjega leta. Računske zaključke podpisujeta predsednik in blagajnik.

Pustolovka iz Monte Carla

I. del 8.-11. Ljubica žaha.

II. del 12.-13. Marohanske noči.

KINO TIVOLI

D. T. E.

(Dalje.)

Zveza Delavskih Telovadnih Enot Češkoslovaških je izdala statistiko za leto 1922. Ker so naše enote sestaven del čeških enot, je važno, da se tudi mi nekoliko seznanimo z delom in močjo čeških sodrugov.

V letu 1921. se je nahajala zveza sredi najhujših političnih bojev. Tedaj je namreč nastal razkol med socialisti in komunisti in ta je povzročil, da se je Zveza razdelila v dva dela. Nekaj enot se je odcepilo in stvorilo takozvano Federacijo DTJ, toda ker ta nima enotnosti in discipline, že mnoge enote pristopajo nazaj v stare DTJ, kar je razvidno iz tega, da se število enot vedno večja.

Leta 1921. je bilo 791 enot s 87.806 člani, v letu 1922. pa je bilo že 848 enot z 92.440 pripadniki. Izmed teh je bilo 18.146 izvršujočih in 16.277 podpornih članov, dalje 6180 izvršujočih in 5147 podpornih članic, potem je še 7806 moškega in 5147 ženskega naraščaja ter 16.524 dečkov in 16.240 deklic. Javnih

nastopov je bilo 365, izletov 1398 in telovadnih akademij 331. Vaditeljski zbori so šteli 4007 članov in 1706 članic.

Od navedenih enot jih je 884 telovadilo v gostilnah, 227 v šolskih telovadnicah, 4 v lastnih poslopijih, 65 enot je bilo brez telovadnice in so telovadile samo na prostem. Letnih telovadišč je bilo okoli 300.

Prosvetno delo je bilo zelo živahno; bilo je okoli 2755 predavanj, 4206 razgovorov, 8024 govorov pred vrsto, 2585 gledaliških predstav za odrasle in 599 za deco ter še na stotine drugih kulturnih prireditvev. Knjižnice so štejele 44.361 knjig. Kulturnih delavcev je bilo 597 in izmed 93 uradnikov, 40 učiteljev, 2 urednika, 1 inženir in še mnogo drugih nastavljenecov. Abstinentski krožki so šteli 5727 članov.

Pregledamo li to statistiko vidimo ogromen napredek in delo čeških sodrugov za telesni in duševni razvoj tamnojnega delavstva.

Vaditelj v DTE. Velika in sveta je naloga Delavskih telovadnih enot in naša mladina mora napeti vse svoje si-

krati predlagali občinskemu svetu sprejem kolektivne pogodbe od »Zveze industrijev« z dne 30. avg. 1923, ki bi se naj nanesla tudi na delavce mestnega oskrbnikstva. Personalni referent g. prof. Mravljak je povdarjal zaslugo mestnega oskrbnika Marna, da je on opozoril občino, kako bi se plače delavcem lahko znižale. Obč. odbornik s. Leskošek je ugovarjal uveljavljanju dotične pogodbe, ker je neveljavna in je dokazoval, da jo je organizacija »Unija stavb. delavcev« odpovedala. Vse to pa ni nič pomagalo, ker so bili demokrati polnoštevilno zastopani; njim so pridno sekundirali narodni socialisti na čelu jim g. Zabkar. Za uveljavljanje pogodbe »Zveze industrijev« so glasovali gospodje demokrati polnoštevilno, narodni socialisti polnoštevilno, od dveh navzočih klerikalcev je glasoval eden, gospod Fon se je glasovanja vzdržal. — Socialisti so glasovali proti predlogu prof. Mravljaka in so stavili predlog, da naj ostanejo plače, kakor so bile dosedaj. O podrobnosti tega dogodka bomo še poročali, za danes povemo le to, da je »Zveza industrijev« dobila zveste zaveznike pri narodnih socialistih.

Oblačilna stroka.

Resolucija k točki: naš položaj. Občni zbor osred. društva oblačilnih delavcev za Slovenijo v Ljubljani, ki se je vršil dne 21. 10. 1923. v hotelu »Lloyd« je sprejel sledečo resolucijo poslano na Strokovno komisijo v Ljubljani:

Osred. društvo oblačilnih del. se s svojim delovanjem omejuje le na krojaške pomočnike v Sloveniji. To pa radi tega, ker nima za nadaljne stroke nobene strokovno izobražene agilne moči v agitacijske svrhe. V sled tega nalagamo Strokovni komisiji, da ona prevzame podružnico Tržič (pre-

dilničarje) organizira nadalje šivilje v Ljubljani, Mariboru in Celju, tkalce, izdelovalce vrvi itd. v Grosuplju, tovarno suknja v Kočevju, tovarno tkanin Kunc v Ljubljani, »Metro« v Mariboru, predilnice in tkalnice v Litiji. St. Pavlu pri Preboldu, tovarno tkanin v Lescah, Kranju in Begunjah in ostale podobne tovarne v Sloveniji. V to svrhu naj se nastavi agilno moč ali tajnika, ki bi imel vse to izvesti. Po končani izvedbi organizacij pa naj Strokovna komisija iste zopet preda Osrednjemu društvu oblačilnih delavcev za Slovenijo. — Ljubljana, dne 21. oktobra 1923.

Rudarska stroka.

Kdor hoče biti prav poučen o socialni zakonodaji, o delovanju organizacij in o raznih za rudarje koristnih navedbah, naj naroči takoj **Delavski koledar za l. 1924.** Naroča se potem tajništva »Unije slov. rudarjev v Zagorju« ali pa kar direktno od **Strokovne komisije za Slovenijo, Ljubljana, Šelenburgova ul. 6. II.**

Koledarja je založenega le omejeno število, zato ga lahko zmanjka. Naročite ga takoj!

Vsak rudar naj naroči

Delavski koledar za l. 1924,

ki je najcenejši in najboljši! Vse druge koledarje odklanjajte!

Vestnik „Svobode“.

Vse podružnice, ki še niso poslale centrali statistične pole za leto 1922/23 pozivljamo, da jih takoj izpolnijo in odpošljejo. Zavedajo naj se, da je potom statistike mogoče spoznati naše delo in moč. Podružnice, ki tega ne storijo pač ne morejo na izrednem kongresu zahtevati poročil o delu drugih, ko pa niti o svojem ne poročajo. — Centralni odbor »Svobode«.

Razgled po svetu.

Tedenski pregled.

Ljubljana, dne 5. novembra 1923.

Besedi, ki se v sodobni politiki pač največkrat rabita, se glasita imperijalizem in reparacija.

V znaku imperializma so se vršili ljuti boji iz srednjega veka, v tem znaku se je zrušila nekaj tako mogočna Španska in se razširila imperialna Velika Britanija. V tem znaku je Nemčija hlepela po oblasti nad svetom in v tem znaku zaseda sedaj Francija nemška ozemlja. Iz tega zadnjega dejstva, kot posledice nemškega poloma, se je rodila beseda reparacije. To se pravi Nemčija naj popravi, kar je zagrešila v moralnem in pokvarila v gnetnem oziru. Do tu je vsa stvar pravična in v redu. Za Francijo pa imajo reparacije

še drug pomen. Njej ni dovolj, da bi ji Nemčija vzpostavila nekaj cvetoče pokrajine v Severni Franciji, njej so reparacije sredstvo Nemčijo popolnoma streliti in samo sebe ohraniti kot velesilo. Prvo se ji je deloma posrečilo, kar se tiče drugega, nam pa pokaže istino učiteljica človeka — zgodovina že v nekaj desetletjih. Zaenkrat pa je galski petelin še pri moči.

V Nemčiji vlada pravcata zmešnjava, ki ji menda nihče več ne bo kos. Stranke se zopet ostro cepijo, ne le po programih, temveč tudi po deželah in pokrajinah. Centralna vlada v Berlinu se vzdržuje tako nekako iz tradicij. Socialistični člani vlade so odstopili, zato pa se trudi ljudska stranka, da zbere vse meščanske stranke v nekaj »kabineta sredine«. Najslabše gre v tej zmešnjavi komunistom, ki jih preganjajo z vseh strani. Sicer pa ima vse uporno gibanje značaj gospodarske nezadovoljnosti in draginjskih izgredov. Vmes posegajo generali stare pruske vojske, ki pa ne žanjejo zaželjenih uspehov, zakaj ljudstvo potrebuje kruha, ne sabelj in bajonetov.

Med tem se je v Porenju razvil poseben separatističen pokret, ki stremi za tem, da se Porenje čim prej formalno odcepi od Nemčije in uveljavi že enkrat proglašeno republiko, ki bi se sčasoma priključila Franciji. Da je to gibanje inscenirala Francija, je jasno, in kmalu bi bilo verjetno, da prebivalstvo želi raje k Franciji nego k Nemčiji, vendar Francija tega noče priznati in proglašuje vse take in enake vesti za neresnične. Stvar je važna radi ljubosumnosti, s katero zro Angleži na razvoj dogodkov v tem predalu Evrope.

Po zadnjih poročilih separatistično gibanje ponehuje.

Gospodarski propad Nemčije gre v premi črti neusmiljeno navzdol. Da bi to propadanje ustavili, so postavili nove denarne edinice, odredili so, da se vrši plačevanje v zlati valuti, pri čemur odgovarja 1 zlati marki sto milijardam papirnih mark i. t. d., vse nič ne pomaga. Padeč je prehud in ga ni več možno prestreči, vsaj z normalnimi sredstvi ne. Pred leti so se norčevali iz Rusov, da nosijo namesto denarja s seboj kar klišeje za tiskanje bankovcev

s katerimi so plačevali svoje račune in obveznosti. Sedaj je doživela to usodo Nemčija.

Rusija in Poljska sta si bolj in bolj v laseh. Rusija je obrnila vso svojo pažnjo na iztok, kar je vporabila Poljska, da si utrdi svoje šanse kot bodoča velesila. Ako jo primerjamo z Italijo, bi bila Poljska s svojimi 30—35 milijoni prav tako velesila, ali pa še bolj, ker tudi zemljepisna karta ne kaže dosti razlike. Kar se pa tiče socialnih razmer je delavski stan tamkaj izročen neusmiljenemu izkoriščevanju plemiških mogotcev, ki ne morejo pozabiti slavne prošlosti, ko so stali na eni strani »bojaric«, a na drugi »črn« (priprosto ljudstvo). Pri tej priliki priporočamo vsem čitateljem tega pregleda, naj čitajo umetniške, res na vrhuncu stoječe romane poljskega pisatelja Sienkiewicza, potem pa bolešno resne speve ukrajinskega pesnika Ševčenko, da si o tej stvari ustvarijo lastno sodbo! Z ozirom na današnje razmere bodo umeli boj med poljsko »šlahoto« in ukrajinskimi kmeti.

Naša narodna skupščina zopet počiva; podobna je precej znamenitemu polžu iz Višnje gore. Včasih ne dela, včasih pa spi. Blagajnik je vedno zaposlen, če ne za druge pa zase.

Koncem tedna so neki banditi menda naročeni po bolgarski vladi, napadli našega vojnega atašeja v Sofiji. Ker pa je imel ataše dovolj služabnikov in je bil dobro opremljen, je pognal vse tri napadalce v beg.

Po vzgledu italijanske vlade (ko je namreč albanska četaška tolpa pretepla italijansko komisijo in je zato Italija zahtevala častno zadoščenje v obliki vojaških parad), hoče nastopiti tudi naša vlada in zahtevati od bolgarske vlade — zadoščenje. V največji nevarnosti je bil seveda atašejev sluga, ki pa menda ne dobi zadoščenja, kvečjemu zapor, ker revež ni vrgel vseh treh oboroženih roparjev po stopnicah. Pa to ne sega seveda v visoko politiko! ...

»Službene Novine« so priobčile razdelitev uradnikov v kategorije in grupe, kar bi se dalo tudi po domače povedati. Zakonski načrt je precej nejasen in ga najbrž ne razumejo niti njegovi ustvaritelji, kar je seveda le v prid edino njim samim.

V ostalem nadaljuje svoje delo zakonodajni in finančni odbor. In to delo nadaljuje.

Mi pa čakamo ... pa še bomo ...

Razno.

— **Potrdila o državljanstvu.** Vsak čas se pripeti, da prosijo delavci, naj bi jim magistrati ali okrajna glavarstva potrdila, da so jugoslovenski državljani. Ministrstvo za notranje zadeve je z odlokom Sl. 3617 z dne 30. aprila 1923., oziroma U 5539 z dne 26. aprila 1923. rešilo, da je za izdajanje svedočb (spričeval, potrdil) kompetentno ministrstvo za notranje zadeve. — Prošnje za izdajanje o državljanstvu je vložiti pri magistratu (okr. glavarstvu); priložiti je domovnico in rojstni list, pri poročenih tudi poročni list. Za potrdilo je priložiti takšno marko deset dinarjev, prošnjo in priloge pa je kolekovati po splošnih predpisih.

Posredovanje dela.

V DELO SE SPREJMEJO:

Pri Državni borzi dela v Ljubljani: 9 rudarjev, 1 autogenični varilec, 2 kolarja, 2 starejša strojna ključavničarja, 1 mizar, 1 sedlar, 1 krojač, 1 ščetar, 10 čevljarjev, 1 čevljski prirezovalec, 1 pleskar, 2 strojevodja, 2 Bagger-mojstra, 8 tesarjev, 1 majer, 1 nočni čuvaj, 18 vajencev, 1 vajenka, 1 natakarič, 1 sobarič, 2 služkinje, 2 kmečke deklet, 1 postrežnica.

Pri Državni borzi dela v Mariboru: 72 hlapcev in dekel, 2 gospodinji, 8 viničarjev, 15 drvarjev, 1 rudarski paznik, 96 rudarjev, 1 vrtnar, 2 nožarja, 1 podkovski kovač, 4 železostugarji, 2 ključavničarja, za tehtnice, 1 strojni ključavničar, 2 sodarja, 1 lesni strugar, 3 gateristi, 3 peki, 1 mlinar, 3 tesarji, 2 slugi, 21 vajencev, 25 kuharic, 48 služkinj, 2 sobariči, 2 vzgojteljici, 2 varuški, 3 natakariče, 2 servirarici, 30 šivilj za perilo, 3 kontoristinje, 10 tovar. delavk, 30 vajenk za perilo.

Pri Državni borzi dela v Ptuj: 3 pristavi za posestvo, 5 viničarjev, 8 hlapcev, 4 rudarji, 1 vrtnar, 1 lončar, 2 mizarja, 1 kolar, 1 strugar, 30 pletarjev, 1 jermenar, 6 čevljarjev, 3 hišni hlapci, 5 kmečkih dekel, 5 kuharic, 1 gospodinja, 2 sobariči, 17 služkinj, 15 vajencev.

Pri Državni borzi dela v Murski Soboti: 2 hlapca, 2 služkinji, 1 krojaški pomočnik, 1 krojaški vajenec.

V imenu Strokov. kom. (P. odb. GDSJ.)

Izdajatelj: Franc Svetek.

Odgovorni urednik: Jeko Berdajs.
Tiska tiskarna Makso Hrovatin.

Čevlji domačih tovarov Peter Kozina & Ko z znamko »Peko« so najboljši in najcenejši. Zahtevajte jih povsod. Glavna zaloga na drobno in debelo: Ljubljana, Breg št. 20 in Aleksandrova cesta št. 1.

ŽIKA

je najboljši in najzdravejši nadomestek za pravo kavo. Zahtevajte jo pri svojem trgovcu:

Pražarna »ŽIKA« d. s. o. s. Ljubljana, Rožna dolina.

Delavskim rodbinam priporočamo Kollinsko cikorijo, ki je najboljška kavina primes.

Naznanilo

prevzeta restavracije.

Slavnemu občinstvu naznanjam, da sem prevzela restavracijo in kavarno BELLEVUE od g. Alojzija Zajca, ter pričnem z obratom v nedeljo dne 4. novembra. Prizadevala si bom postreči s cenimi in okusnimi jedili, izborno kavo in najboljšimi vini. Priporočam se slavnemu občinstvu za mnogobrojni obisk tega tako idiličnega izletovišča. Strokovnim organizacijam na razpolago prostori za veselice in zabavne večere.

Marija Petan

biv. gostilničarka pri g. Pogačniku v Sp. Šiški.

Delavski koledar

za leto 1924

se naroča pri:

Strokovni komisiji
v Ljubljani, Šelenburgova 6/II

v predprodaji
(kdor pošlje denar naprej)
velja:

v platno vezan 13 Din
v polplatno „ 11 „

Po izidu koledarja
(kdor pošlje denar šele po prejemu koledarja) bo veljal

v platno vezan 15 Din
v polplatno „ 12 „

Organizacije, ki naroče več izvodov, dobe popust.

Išče se mojster za modelno mizarstvo in modelni mizar

za večje podjetje v Sloveniji. Ponudbe naj se pošiljajo na Osrednje društvo kovinarjev v Ljubljani, Šelenburgova 6/II.

ZADRUŽNA BANKA

v Ljubljani, Aleksandrova cesta šte. 5

sprejema hranilne vloge na tekoči račun in na knjižice: obresti po dogovoru. Bančne posle izvršuje najkvalitetneje.

Delniški kapital K 12.000.000.

Brzjavni naslov: Zadrubanka. — Telefonska številka 367.